

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer: t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerktő's kiadó tulajdonosnál uri utca 435dik sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletén, egyebütt pedig minden királyi posta-hivatálnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívántató példányok irant csupán a bécsi es. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Ertesítőben mindenféle hirdetésny fölvetetik 's pontosan közöltetik.

FOGLALAT. Magyar- és Erdélyország: Halálozások; Országgyűlési közlemény: (278d. ker. ülésben sept. 6d. befejeztetvén a váltótörvényekben teendő javítások 's módosítások feletti tanácskozás, a zsidóknak adandó polgári jogok ker. véleményezett t. jav. ke. ült. szövegére; ugyanez folytatattik a' 279d. 's 280d. ker. ülésekben; 215d. orsz. ülésben a' RRnél több válszüzenet hozatott a' m. FRRtől, köztük a' Részek viszszaakapcs. 3d. üzenet, melyre nézve a' két tábla megegyezett; 215 's 216 frdi orsz. ülés tárgya a' hajdu 's jászkun kerületek belrendezése 's orsz. gyűlési szavazata; 217 ülésben pedig sept. 9d. pedig az 1836d. urbéri t. zikkok változtatása volt napi rendben; mellynek végeztével a' fens. elnök a' RR. elegendes ülésre hivattván a' financ. választmány munkálata felolvasztás után saját alá bocsátott 217d. orsz. ülésben az elegendes ülés után elnök ó nm. gyászos köv. kicsapongásokról értesíté a' RRt; folytatása a' 209d frdi ülésnek; budapesti napló; gümörmezei közgyűlés; Temesvár magyarosodik.)

Amerika (Buenos-Ayres legjelesb iskoláji bezáratnak)

Spanyolország (Csendháborítások, Cardero száműzetik, a' kormány számos törv. készül a' kortes elé terjeszteni, Expectador perbe fogatott.)

Franciaország (Abdelkader még sem fogták el, Bugeaud Algierba vonul, Joinville hg a' mogadori foglyoknak megkegyelmez, az ellenségét nyert lobogók a' parisi hadastyánok házába tételnek le, islii csata emlékére pénz veretik, itali ügy felett sajtóvita, a' marokkai szultán újra nyugtalankodik.)

Anglia (Minisztertanács a' francia viszonyok felett, főbirák helyeslő véleménye a' dublini queensbech eljárása felett O'Connell 's társai pörében irlandi hölgyek O'Connellnek díszszéklet ajánlkozna, sajtóvita a' mogadori csata körülményiről) Ertesítő.

Magyarország és Erdély.

HALÁLOZÁSOK. F. hó 2án délután szünet meg élni a' dunántuli ref. egyházkerület püspöke, a' keresztény hittan tudora, több us megye táblabírája, főtiszt. Tóth Ferencz ur, élete 76dik eszt. Az egyházker. fiskola közvizsgálatai nagyobb részét szoko t. buzgó kitartásával 's példás türelmével kihallgatván, mult hó 22én délelben szinleg meghűlés, de mélyebben számos éveinek következtében egyszerű ágynak esett, 's az elyengült életerőt semmi gyógyszer sem bírta több fölébreszteni!

F. hó 10kén pedig Tölgyessy János, szab. kir. Pestváros tanácsnoka 's volt polgármestere halt meg idegláz következtében. Béke viraszson poraik felett.

Országgyűlési közlemény a' Hirnök szerint. 278d. ker. ülés sept. 6kán. Elnökök az előbbieket, jegyzők Gliczy 's Palóczy, naplótíró Eischl. Mindenekelőtt a' váltótörvényekben teendő javítások 's módosítások iránt végeztetett be a' tanácskozás. — Az áruszerződés tárgyában tett indítvány újabb fölvetetett; voltak, kik a' be nem jegyzett egyedekre, vagy is a' természetkrea' régi gyakorlatot kívánták fentartatni, deszavazat utján a' nagy többség az indítványt, miután a' váltótörvényesség a' be nem jegyzettek is kiterjesztetett, elfogadta, melly szerint az áruszerződésből keletkezendő perlekedések felett a' váltótörvényesség fog itélni. — Továbbá áruszerződési kötés az özvegyeknek, egyházi személyeknek 's a' szolgálatban levő katonáknak is megengedtetett. — A' könyvvitelre 's végrehajtásokra nézve is történtek némi módosítások. — Ezenfelül még némelly váltótörvényesszéknek más helyekre leendő áttelele iránt tetettek indítványok, de a' többség semmi lényeges okot nem talált azoknak megváltoztatására. — A' csődperek iránti rendelkezés pedig más alkalomra halasztatott, előbb a' váltótörvényesszéknek e' részbeni javaslatok leiratandók. Végre K. m. követe indítványára ő felsége az iránt rendeltetett megkérteni, hogy a' véghelyeken a' váltótörvényesszéknek, hol azok még eddig kihirdetve nincsenek, 's kép életbe sem léptettek, tökéletes fogantatást szerezni méltóztassék. — E' tárgy feletti tanácskozás bevégeztével a' ker. elnökség Ung megyének követi megbízó levelét mutatta be; miszerint tudatják a' RRkel, hogy a' szerencsétlen halállal kimult Orosz Elek helyett ifj. T a b ó d y Pál választatott. — Ezután T. m. követe a' népnevelési választmány munkálatainak fölvetelére bizonyos határidőt meghatározatni indítványozott, mivel, ugymond szóló, e' tárgyal' teendőök egyik legfontosbika, 's a' rég beadott választmányi jelentésre már az utasítások megérkeztek. A' többség az orsz. gyűlés végének szemelőtt tartása mellett abban állapotot meg, hogy a' kérdéses munkát akkor, midőn a' tárgyalás alatt levőket bevégezendi, fogja tanácskozás alá venni. — Végre a' zsidóknak adandó polgári jogok iránt a' ker. választmány által véleményezett t. javaslat került szövegére. Erre nézve a' vitaközlést egy tiszamegyei követ kezdé meg. Ha egy néposztályt, ugymond, illy törvényjavaslat mellett amugy könnyedén emancipálhatni, akkor a' népet ezen egykét szövel: egalitő, libertő, szinte lehetne emancipálni; én a' nép felszabadítását lelkemből ohajtom, mert a' népba-

rátja vagyok; 's midőn ezt állítom, furcsának látszhatik sokak előtt, hogy a' zsidó-emancipatiót, mivel ezek is a' nép között vannak, miért nem akarom; de okát adom, t. i. azért nem pártolom, mert a' zsidót aristocratának tartom, 's kérdem: a' statusban a' születési vagy a' pénz aristokratia é veszedelmesebb? én az utóbbit hiszem; 's ki a' nép barátja, az az aristocratia a' nép ellenében nem pártolhatja. A' ki a' zsidó-emancipatiót létesíteni akarja, mint én is, annak m é l y e n meg kell vizsgálni mind azon körülményeket, mellyek e' kérdés körül támadhatnak, segíteni kell mind azon bajokon 's kijavítani, mellyek a' status czéljaival ellenkeznek; meg kell szüntetni azon állapotot, mellyben jelenleg a' zsidók vannak, 's a' statusban statut képviselnek, nem említve azt, hogy 's olyan vallást gyakorolnak, melly még a' statusba be nem vétetett, 's még professio fidei-t nem tettek, mert úgy hiszem, nem akarjuk a' zsidókat följebb emelni mint a' protestansokat, kik, midőn nekik a' szabad vall. gyakorlat megengedtetett, professio fideit tartoztak tenni. Továbbá a' zsidóknak különös bíráik vannak, 's egymás közt a' köztörvényekkel nem élnek; tudom, a' köztörvény reájok is kiterjed, de nálunk írott törvény 's gyakorlat uralkodik, így náluk ezen gyakorlat törvényé vált, mert a' zsidóbirák Mózes 's Talmud törvényei szerint itélnek, ezen szokást is, ha őket emancipálni akarjuk, előbb meg kell szüntetni. És ezután ismét az a' kérdés: ideje é 's hasznos é most a' zsidókat emancipálni, mielőtt a' nép felszabadíttatnék? Valóban különös, hogy ezen néposztály leginkább ott szeret lakni, hol a' nép még bilines alatt nyög, onnan pedig, hol általános polgári szabadság van, elvonul; állításom bizonyítására hivatkozom Magyarországra 's Keletre, miből azt következtethetni, hogy az elnyomott nép parányi erejének sorvasztása által akarja gazdagságát növelni. Megyém a' zsidó-emancipatio eszközlése mellett kívánja, hogy 's a' sacherkereskedés minden részleteiben akadályoztassanak; másodsor, hogy a' kocsmáktól eltiltassanak; ez ugyan különösnek látszik, de ki a' népet szereti, az ezt a' zsidók ismert ezer armányai közül megmeneti iparkodik; tudjuk mennyire veszedelmére vannak a' népnek a' zsidó kereszmárosok, mert ezek a' legnagyobb nyomoruságba tudják bonyolítani, úgy tartják a' zsidók a' nép elibe az édes mérget, mint Hebe istenasszony a' nectárt; továbbá a' status érdekében áll, hogy ne csak a' könnyű életmódot gyakorolják, hanem őket a' törvényhozás intézkedése által mesterségek üzésére 's földművelésre buzdítsa; de addig, meddig a' törvényhozás ezeknek eszközlésére módot nem keres 's ezeket mellőzi, a' zsidók emancipatióját ellenzem. Végre még azt is szükségesnek vélelem megemlíteni, hogy gyermekeiket a' keresztény iskolákban nem tanítják, magoknak külön professzorokat tartanak, 's nem azon rendszer mellett, melly az ország által elfogadott, neveltetik gyermekeiket; meddig pedig mind ezen akadályokon nem változtatunk, addig azon philanthropicus szép eszméknek üdvös sikere nem lesz. — Ennek ellenében egy tiszamegyei vezérszónok mondá: gyakran hallom azon ellenvetést: nem kell addig a' zsidó-emancipatióról gondoskodni, míg a' nép emancipálva nem lesz, ez véleményem szerint alapatlan okoskodás 's nem más, mint szemrehányás, mert ugyan kérdem: találkozott é valaki, ki a' nép felszabadítása ellen szót emelt volna? mi nem kívánunk egyebet, mint, hogy az izraeliták azon jogokban részesíttessenek, mellyeket más nem nemes lakosok bírnak, 's akkor, midőn a' nagy emancipatio bekövetkezik, a' jogok egyenlő kiterjesztésében az izraeliták is részesíttessenek. És ugyan mit akar Z. m. követe, hogy a' művelt izraelita, mivel nem keresztényen, másképp imádja istenét, még a' leggonoszabb keresztény embernek is alatta álljon, ez nálunk kórállapot, vetközzessük ki magunkat azon gyűlöletes bal képzemenyből, mert ez a' keresztény vallás tanaival is merőben ellenkezik. Ha arról lenne szó, kívánják é hazánkban az izraelitákat letelepíteni, akkor a' mellette 's ellene felhozható okokat elszámálhatnók, győzne az, melly közjogi szempontból az igazsággal leginkább megegyez, de midőn már kétszázézernél több lakos bevétetett, 's azért hogy köztünk túrjuk, velök roppant summát fizettünk, megfosztjuk őket azon emberi jogtul, hogy saját élelmük fentartására mesterséget szabadon gyakorolhatnának. És mind ezen elnyomás mellett azt mondják: azért nem kell a'

zsidókat felszabadítani mert aristokraták, 's midőn ezt állítják, szabadjon nekünk taglalás alá venni az aristokratia; ugyan is van születési, pénzbeli 's észbeli aristokratia; a' pénzaristokratia, még eddig egy status sem volt, melly kellőképp fékezni bírta volna, mert a' gazdagabb a' gyengébbet mindig elnyomja, 's képes saját czélja kivételére használni; igaz, a' zsidók közt vannak pénzaristokraták, de azok a' sok nyomorult sorsuk közt kevesek, sokkal többen találkoznak a' keresztények közt, 's ha a' pénzaristocratia veszélyes a' statusra, nem csak a' zsidó de egyéb pénzaristokratákat is korlátozni kellene. Harmadik az észbeli aristokratia; 's azt mindenki átláthatja, hogy a' zsidók közt észaristokratia létezik, mert azon elnyomott nép jól nevelteti gyermekét, 's látjuk, hogy közöttök sok művelt ember van, de azért 's a' legaljasabb osztály jogaira sem méltatvák; mert másképp imádja istenét, az izraelitákat nem akarják elnyomott állásokból kiemelni, azon néposztályt, ki a' statusnak pénzével 's vérével adózik. Ne csak azon szempontból tekintünk a' zsidók emancipatióját, hogy abból reájok nagy nyereség fog haramolni ha a' többi nem nemes lakosokkal egyenlő jogokban részesíttetnek, én azt hiszem, leg több haszna belőle a' statusnak lesz, mert ezen néposztály nyomtatásánál fogva mindinkább összeszövetkeznek. Ezt a' tapasztalás igazolja, hogy egy néposztály minél jobban elnyomatik, annál szorosabban csatlakozik egymáshoz; tudjuk azt, hogy a' zsidók mesterséget nem üzhettek, legalább azt keresztényen mesterlegényekkel nem gyakorolhatták, 's leginkább a' kereskedelemre, melly eddig Magyarországon legjövédelmesebb vala utasítottak, 's azon kevés pénz is, mi hazánkban van, néhány izraelita kezébe jutott, mert, szövetkezésük által a' kereskedésben magoknak a' tulnyomóságot elnyerték 's a' meggazdaggottak látjuk, hogy hazánkban kiköltözöknek; ha mind ezeket komoly fontolás alá vesszük; vajjon czélszerű 's hasznos é a' statusra nézve, hogy az izraeliták olly elnyomott állapotban tartatnak; hiszen minden ember, ki vagyonságra szert tett, jólétet iparkodik magának szerezni, 's midőn a' szövetkezés processusa által meggazdaggott izraeliták a' honból kiköltözöknek, magoknak jólétet keresendők, lassankint ez uton a' hazában létező kevés pénz is kiszivárogni engedjük. Ezután még Z. követe azt hozta fel, hogy a' zsidók külön törvénynek élnek, én azt tudom, hogy adózás tekintetében a' köztörvény alatt más nem nemes lakosokkal vannak, 'sőt még a' nem nemeseknél jobban terhelhetnek, mert csak azért, hogy az országban lakhatnak, egy pár száz ezer frtot tartoznak fizetni; továbbá a' katonaságra nézve a' nem nemesekkel ugyan egy törvény alatt állanak, ugy szinte adósságaikra nézve 's büntető esetekben a' köztörvények alá tartoznak. Igaz ugyan; vannak házi törvények az örökösödési 's házassági eljárásnál, de ezen könnyen lehet változtatni; mondja ki ugyanis a' törvényhozás: hogy a' házassági ügyekben minden tesztületnek saját papja fog intézkedni, az örökösödési esetekben pedig mindenki a' köztörvény alá tartozik; 's ennek minélelőbbi eszközlését ohajtom, 'sőt még tovább megyek: a' törvényben világosan kimondatni kívánom, hogy az izraeliták Pesten egy központi seminariumot felállítatni tartoznak; eddig ugyanis papjaik Morvaországból vagy Galicziából származnak, kiknek semmi érzelmük sincs a' hon iránt, 's a' nemzetiség ügyét hidegen tekintik, továbbá ezzel kapcsolatban a' néptanítók kiképezésére praeparandiát állítsanak, hol egyedül magyar nyelven legyen a' tanítás, hogy osztán bizonyos évek lefolyása után ezen intézetből nyerhessenek ollyan papokat 's néptanítókat, kik a' hazaszereztet, nemzetiséget szívökön hordozván, arra saját hit-sorsosaikat is lelkesedéssel oktathassák. Szónok kívánta, hogy a' mult országgyűlésen elsöben indítványozott általános törvényjavaslat fogadtassék el, ha pedig ettől elúttatnék, a' második részletes törvényjavaslatra fentartja észrevételét. Még több megjegyzések is tetettek, mind a' mellett a' tárgyleletti tanácskozás a' mai ülésbenbe nem fejeztetett.

215d. orsz. ülés a' t. RRnél sept. 6kán. Mai rövid országos ülésben csupán a' m. FRRtől áthozott több rendbeli válaszüzenetek mutattak be, mellyek a' magarond legközelebb kerületileg tárgyalatni fognak. Az átküldött üzenetek közül megemlítendő a' Részek viszszaakapcsoltatása iránti 3dik üzenet, melly szerint a' fel-

írásnak ő Felsőge eleibe leendő felterjesztése iránt a két tábla közötti egyesség megtörtént.

215 és 216d. orsz. ülések a' mélt. Főrendeknél sept. 6kán és 7én reggeli 10 órákor. E' két ülésnek el-sejében a' hajdu-városok, a' másodikban pedig a' jászok 's kunok szabad kerületének belrendezése 's orsz.gyü-lési szavazata képezé a' napirendet. Ez alkalommal is, va-lamint az első tárgyaláskor oda ment a' nm. tábla gyé-kezete, hogy e' kerületek történeti jogai lehetőleg egy-hangzásba hozassanak a' kir. városoknál felállított 's részint elfogadott közjogi elvekkel. Az egyes pontok kö-rüli vitákat 's végzéseket közölni tárgyaink halmaza ál-tal tiltatunk, stb. olvasót ezen munkálatokra nézve azon időre utasítani kénytelenítettünk, midőn a' két tábla köz-i teljes megegyezés után az országgyűlési végzéssé vált rendelkezéseket összefüggésben 's egész kiterjedés-ben közlendhetjük, mihez már igen közel állanak a' kül-csönös alkudozások, miután a' főtárgyakra nézve alig létezik némi elkülönbség.

279d. ker. ülés sept. Skán. Elnökök az előbbiek, jegyző Palóczy, naplóvivő Majláth. Napirendre kitűzött tárgy a' zsidók polgárosítása feletti tanácskozás foly-tatása. A' mai vitakozást megkezdő megyei követ a' zsi-dóktul idegenkedést a' vallás institúcióiban kereste; bár mikép ügyekoznünk a' felvilágosultság ezen századában a' balítéletekről lemondani, attól menekülni mégis alig tudunk; már a' keresztényen gyermek a' zsidók elleni gyű-lölségre buzdítatik, 's képes minden kigondolható re-criminatiót elkövetni, gyűlöli továbbá a' nép, mert minden vallás- tanításban a' zsidók gyűlölete 's külön-bféle balítéletek foglaltatnak, hogy ezen métegy miné-lőbb kiirtassék, magának az egyházi rendnek legfőbb feladata; mert minél inkább terjed a' keresztényekben a' zsidóktól idegenkedés, annál jobban tér el céljától az isteni vallás, mellynek egyik legfőbb ágazata az: sze-resd felebarátodat. Szóló tehát, ha valakitől a' zsidók iránti balhiedelmek eloszlatására segédkezetek vár, azt a' lelkészeketől követeli, mert e' ügyben midőn emberről van szó, a' vallás áll elő; kívánjuk a' mult sötét kor a-zon hibás tetteit követni, hogy mielőtt körünkbe fogad-juk professió fideit tegyen; én azt hiszem, ha a' zsidó vallásban van valami a' statusra káros, azt ha nem pol-gárosítanók is, szintugy tekintetbe kellene venni, még pedig annál inkább, mert mivel elnyomatvák, a' statusra háromszorosan veszélyesek lehetnek, de ezt nem tapasz-taljuk; annál fogva a' zsidó vallás a' polgárosításra néz-ve akadály nem lehet. Azt mondá tegnap Z. m. követe: hogy ők egy castai rendszert képeznek, én méltánylom bennök azon összetartást, melly szerint elnyomorodott hitsorsosaikon segítenek, 's azon bíraskodás, mellyet egymásközt gyakorolnak, nem egyéb mint compromis-sum, ezt pedig hazánkban törvényeink értelme szerint is mindenki gyakorolhatja, kitilthatja meg, hogy valamely ügyemnek megbiralását a' bizodalomnál fogva erre, vagy amarra ne bizhassam, ezt mi mint egyesek, ők pedig mint testület gyakorolják. Azon kívánat, hogy mielőtt a' zsidókat polgári jogokban részesítenők, előzményül avatkozzunk nevelési rendszerükbe 's vallásukban te-gyünk némely változtatásokat, annyit tesz, hogy ha a' polgárosítást akarják, zsidók ne legyenek. Én méltánylom azon indítványt, hogy a' zsidók számára Pesten egy seminarium álltassék, de abbasoha bele nem egyez-hetem, hogy a' törvényhozás meghagyása következtében a' zsidók költségén építtessék, mert ez nem lenne más, mint föltétel; különben is a' törvényhozás egyesek er-szényével nem rendelkezhetik: 's ha azintézet felállításá status érdekében áll, minthogy minden vallásbeli ne-velésről a' statusnak kell gondoskodni, ugy itt is annak felépítése a' közállomány segítsége által határozatassék el, mert előttem a' 240 ezer zsidó ép oly tekintetű, mint akármely más vallású 240 ezer ember, 's azt hiszem, hogy a' statusnak illy nagy számú néposztálya méltó fi-gyelmet érdemel annál inkább, minthogy e' századot a' felvilágosodás, a' haladás századának nevezzük, ne hagyjunk a' jövőkornak olyan emléket, melly bennün-ket balítéleteinkért vaksággal vádolhatna; mi ezen or-szággyűlésen minden néposztályt rendezünk, 's jobb létre emelni iparkodunk, ne hagyjuk kivételkép csupa gyűlölségből a' zsidókat. De azt mondják sokan, nem kell emancipálni, mert a' szomszéd tartományokból be-csödülenő zsidók elárasztanák hazánkat; én e' nagy szót emancipatio használni nem akarom, mert nem le-het alkalmazni; mi a' zsidókat semmi politikai jogokkal felruházni nem akarjuk, csak azt megadni, mi isten 's em-ber előtt igazságos; 's ezt egyedül a' belföldiekre, kik itt születtek és állandóul laknak, kívánom értetni; az idege-nekre nézve kész vagyok minden föltételt elfogadni, al-kalmazzuk itt is azon elvet, mellyet a' birtokképeség-nél felállítottunk, most csak azon izraeliták sorsa iránt

intézkedjünk, kik Magyarországon vannak, azután a' külföldről bevándorlandókra tegyünk némely meg-szorításokat; szóló a' belföldiekre nézve az általános törvényjavaslatot pártolta. Egy más megyei követ, ugy-mond, ha az emancipatio által a' zsidóknak több jog a-datnék, mint más nememeseknek van, akkor ő az által-nyos törvényjavaslatot nem pártolná, de ez által ők csak azon jogokban részesíttetnek mint más sorsu emberek. Eddig a' polgári társaság minden osztálya üldözje volt a' nyomorult izraelitának, minden érlelmi kereset- módtól eltiltatván, tisztán a' sacherkereskedésre szorítottat, 's az, ki az emancipatio barátja, őket azon kis jogtól is, mellyben jelenleg vannak megfosztani nem akarhatja 'stb. Az utána szólott megyei követ pedig mondá, igen emlékezem azon elvekre, mik itt a' zsidók polgárosítása ügyében előadattak, azokat ismételni nem akarom, ezen elvek hallattak a' megyék termeiben is, de sok helyen fájdalom viszhagra nem talált; nem tudom mi változtat-hatta meg a' mult or.gyűlés alkalmával tanusított lelke-sedést, én legalább semmi okát sem látom; vagy talán a-zért változott meg, mert nekünk ugy tetszett, mert nem volt kedvünk az izraeliták sorsán könnyíteni, tán azon szomorú pszichologiai tapasztalás rettent el bennünket, hogy érezzük, miképen mi a' zsidókkal rozsol bántunk, 's ezen nép mind inkább érezvén elnyomatását, bennün-ket a' boszúállás rettetget; az isteni törvény az emberi szeretet nem engedi, hogy ez ügyben viszszalépés tör-ténjék, mert a' historia tanusítja, hogy legveszedelme-sebb volt ott, hol a' status a' politikai jogokat vallásbeli confessiok miatt nyomta el, mivel ez mindenütt megbo-szulta magát. Azt mondják; hogy a' zsidókat nem kell emancipálni, mert pénzaristokraták; ugyan kérde-m: cél-szerű e' azokat ellenünk ingerelni, kiknek sok pénzök van? ha veszedelmes ezeket jogokat adni, akkor nem kell illy elnyomott állapotban tengetni, hanem kizárni a' hazából; azt is mondják némelyek, hogy az emancipa-tiót elvben pártolják, de annak applicatiojánál ellenke-zőkép cselekedeznek; az illyen pártolás gunya az igazság-nak, mert meg ismerik a' zsidók igazságos ügyét, de nem tartják érdemesnek, hogy sorsuk javítására vala-mi keveset cselekedjenek; ezek előbb kívánják, hogy hozzánk simuljanak, velünk egyesüljenek; ugyan jut-hat e' eszébe a' parianak a' bramínnal assimilálódni, itt leginkább a' szegénysorsu zsidók jóllétének eszközésé-ről van szó, ezektől tagadjuk meg a' polgári jogokat, mert vajjon a' gazdag zsidók meg vannak e' vetve, néz-zük Rothschildet, nem fejedelmi fogadtatásban része-sül e' mindenütt; illy bánásban részesíttetnek a' többi gaz-dag zsidók is, csupán a' nyomorult nép, kinek nincs mi-ből élelmet keresni vettetik meg, pedig a' statusnak leg-főbb feladata, hogy a' néposztályok minél jobban egye-síttessenek. Ellenben egy duna megyei követ, ha visz-sza emlékszem ugymond, azon philanthropicus szónok-latokra, mellyek az emancipatio ügyében mind a' mult, mind a' jelen orsz.gyűlésen már elmondattak, misze-rint keresztényi kötelességünk ellenére nyomjuk el a-zon zsidókat, kik nekünk hasonló embertársaink, azt kellene hinnem, hogy a' zsidók érezvén nyomatásukat az országot elhagyják, de az ellenkező tapasztalás által azon tudat éledt föl bennem, hogy még sincsenek a' zsi-dók nálunk olly kimondhatlanul el nyomva, mint hirde-tik, mit más országokban tapasztalnak, mert a' helyett hogy fogynának, számos bevándorlottak által tetemesen szaporodnak; én, meddig a' zsidóság külön sectát képez a' statusban, polgári jogokkal felruházni nem kívánom, ezt pedig csakugy érhetni el, ha hozzánk simulnak, ha házasság által amalgamisáltatnak; azt mondják ugyan az emancipatiót pártolók, mikép ők a' zsidóknak több jo-got, mint más nememes embereknek van, adni nem a-karnak, de figyelmeztetem a' RRet azon szövetségre, melly szerint a' zsidók a' statusban statut formálnak, nem lesznek e' veszedelmesekek ezen szövetség által a' közállományban ha ők polgári jogokban részesíttetnek, midőn az ő érdekeik a' status érdekeitől elkülönöztetvék, a' nemzetiség iránt legkisebb rokonszenvel sem visel-tetnek; védelmökre továbbá az hozatik fel, hogy tetemes-en zsaroltatnak, én ugyan a' törvénytelen tolerantialis taksa fizetése alul fölmenteni kívánom 's ha ezenkívül még azt találják, hogy ők adóval nyomtatnak és erre néz-ve kívánnak könnyebbitést, akkor nyíltan kimondom, hogy ha azon adófizetés, mellyeket a' status szükségéire a' status 14 millió adózái aránylagosan fizetnek nyo-masztó: őket a' hazában tartóztatni nem akarom. Azon állítás, hogy a' zsidók nem üzérkedhetnek, nem egészen alapos, nekik a' váltó behozatalával tágas tér nyílt az üzérkedésre, 's azon pénzt is, mit ennekölte kereske-désre, haszonbérletre fordítottak, onnan kivéve gyal-azatos uszoráskodásra használják és ez egyik fő oka an-nak, hogy azon sympathia, melly a' mult orsz.gyűlésén

irántok volt, meggyengült. Nem hiszem, hogy a' zsidók szövetsége az elnyomás következménye, én azt tartom, hogy abban, ha polgári jogokban részesíttetni fognának is, megmaradnak, ezt tanusítják azon orszá-gokban, hol felszabadítvák; azon kívánatot, miszerint ők professio fideit tartozzanak tenni, habár némelyek azt az előkor undok tetteinek nevezik is, igazságosnak tar-tom, mert a' status csak olyan vallást engedhet meg, melly céljaival megegyez; mi a' zsidóvallást nem is-merjük, annál fogva megvizsgálandónak vélem, nehogy olyan dogmákat foglaljon magában, melly a' statusra nézve veszedelmes lehetne, mert én az illyen veszedel-mese szövetség ellen mindig fogom magamat védeni. Más nemzetek ez ügyben ovatosan járnak el, mi még eddig a' javításokra valami ujat nem tettünk, minden csak más nemzetek példájára állapított utánzás vala, hát csupán a' zsidókra nézve akarunk a' többi nemzetek között elő-lépést tenni? Ha mi őket minden föltétel nélkül esaku-gyan könnyedén részesítjük polgári jogokban, minthogy a' legtöbb pénz kezök közt van, rövid idő alatt hatalmukat fölének fogják emelni, mert igaz az, kinek kezében pénz, azé az ország, 's nem sokára Magyarország min-den lehet, csak Magyarország nem; nálunk a' zsidók ne-mesi jószágot zálogban bírnak, mesterséget üzhetnek, 's vajjon van e' példa arra, hogy zsidó mezőgazdasággal foglalkozzék, keresztényen szolgálkál végezeti munká-ját, még a' mesterség üzésben is keresztényen legényeket használ, 's csak abból él, mit a' keresztényiség véres ve-ritékével keres, maga pedig csak a' fáradság nélküli gyalázatos uszoráskodással tölti idejét. Szóló a' zsi-dókra nézve elégi az 1840: 29. t. A' most javasolt ál-talános törvényt még azon oknál fogva isellenzette, mi-vel a' nememeseknek a' birtok-és hivatalképeség meg-adott, mind a' birtok mind a' hivatal a' zsidók kezei kö-zé jutna, mi a' hazára legnagyobb veszedelmet áraszt-a. Még hosszas és jeles szónoklatok tartattak a' zsi-dók polgárosítása mellett és más részről az okok meg-czáfolására. E' tárgyban mindkét részről felhozható védokok, mint mellyek a' mult és jelen orsz.gyűlésen és a' megyei termekben, mint fentebb T. megye követe meg-jegyzé elősoroltattak, sokkal ismeretesebbek, semhogy annak még hosszas részleteibe bocsátkozni szüksé-gesnek tartanók, csupán a' mondottakra tett megjegyzé-sekre szorítokozunk. Ugyan is B. m. követe beszéde foly-tában megemlíté, miképen mindig pietással emlékezik azon zsidó népre, melly annyi kínzások, nyomorgatások és üldözések közben hű maradt vallásához, szokásához, 'sképes volt fentartani évezreden keresztül historiai em-lékét, illy jellemzilárságot minden emberben becslüni tudok; ugyan hány nemzet van, melly illy szilárd jelle-met még saját jólléte mellett sem tud fentartani; és mind e' mellett mit csinál e' nép, hogy nekik az igazságos em-beri jogok megadassanak, erőszakhoz nyul e' vagy kö-vetel? nem, ő folyamodik, kér 's esdekelve várja szabadsá-ga messiását. Arra nézve, hogy miért nem nyomul vissza oda, honnan jött, ha nálunk csakugyan érzi nyo-masztó állapotát; ugyan nézzük körül a' szomszéd or-szágokat, Oroszországban hol a' 60 millio nép nem tud magának jogokat kivívni, azt a' nyomorult zsidó hogyan lehetne képes megszerezni? tudjuk azt, mikép ott a' kath. n e m e g y e s ü l t görög vallásra kényszeríttetnek, ki áll ennek ellene; emlékezzünk vissza, nem régiben a' hirlapokból olvasánk, miszerint a' zsidók is a' görög nemegyesült vallás fölvetelére kényszeríttettek, 's kik áttérni nem akartak, arra szorítottattak, hogy Siberia sí-vatagjain lakjanak; már ha az elnyomás közt kell választaniok, bizonyosan a' kisebbet választják, 's hazánkba költözködnek; hogy pedig miért nem mennek oda, hol a' polgári jogok reájok is kiterjesztetvék, e' csak nyomorúságokat bizonyítja, miszerint nincs annyi költségök, mivel olly meszsze utat megethetnének; egyébiránt nem ismerek országot, hol parlament van, mellyben a' tör-vényhozás a' zsidók polgárosítása ügyében részt nem vett volna. Igen furesa az, hogy ha a' zsidó vallásához hűn ragaszkodik, a' polgári jogokra nem alkalmas, de ha a' keresztényen vallásra áttér, hova nem annyira tiszta meggyőződés, hanem más világi érdekek vezérlik, ak-kor egy kis ceremonia által minden rozshibái elenyész-nek és képes a' polgári jogok viselésére. Más rész-ről pedig V. megye követe, a' zsidók ügyét vallási szem-pontból taglalván, a' thalmudisták ugymond egészen el-tértek az ő testamentom tanaitól, azon vallás melly a' földmivelésről megvetéssel szól, a' status céljaival meg nem egyezhet, 's ollyaknak polgári jogokat nem adha-tunk, kiknek egyik hitágazata a' más népektől elkülön-özést parancsolja, én ohajtom, hogy nekik a' polgári sza-badság megadassék, de iparkodjanak velünk assimilá-lodni, 's minden ferde szokásaikból kivételnek; mert a' gyűlölséget ők idézték elő tőlünk való elzárkózásukkal.

ogy a' zsidók ménye, én azt részesíteni azon orszá- miszerint ők némelyek azt ágosnak tar- gedhet meg, állást nem is- elem, nehogy ly a' statusra en veszedel- at védeni. Más i még eddig a' den csak más hát csupán ek között elő- nélkül csaku- ban, minthogy alatt hatalmu- kinck kezében orország min- a' zsidók ne- et üzhetnek, 's ögazdasággal ezeti munká- én legényeket ség véres ve- radság nélküli Szóló a' zsi- st javasolt ál- ellenzette, mi- kétség meg- dők kezei kö- delmet áraszt- artattak a' zsi- az okok meg- őt felhozható gyűlésen és a' e követe meg- bek, semhogy kozni szükség- ett megjegyzé- beszéde foly- ssal emlékezik yomorgatások z, szokásához, l historiai em- erben becsülni y szilárd jelle- artani; és mind igazságos em- ul é vagy kö- évárja szabad- t nem nyomul gyan érzi nyo- szomszéd or- io nép nem tud lt zsidó hogyan kép ott a' kath. zerítettnek, ki nem régiben a' ók is a' görög tettek, 's kik gy Siberia si- zt kell válasz- k, 's hazánkba nek oda, hol a' e' csak nyomo- nyi költségek, gyébiránt nem ellyben a' tör- ben részt nem idő vallásához nalkalmas, de annyira tiszta k vezérlik, ak- hibái elenyész- ere. Más rész- t vallási szem- nd egészen el- vallás melly a' czéljaival meg kat nem adha- ktől elkülönö- a' polgári sza- lünk asszimilá- tkezni; mert a' zárkózásukkal.

Mondatott továbbá, nem mindig tehetjük azt, mit a' sziv javasol, követni kell a' törvényhozásnak a' közszelle- met, a' 600 ezer kir. városi polgár és a' népnek egy nagy része ellenszenvvel van irántuk, 's midőn egy kis részt megnyugtattunk, ne tegyük azt a' nagyobb rész felzakla- tásával 'stb. Végre az élénk vitának bevégezésére szava- zat sürgettetvén, az általános törv. javaslatnak azon pontja, hogy a' türelmi adó eltöröltessék, közfelkiál- tással elfogadtatott. A' 2. §. pedig hogy „a' zsidók az ország egyéb nememes lakosai által gyakorlott min- den polgári jogban a' magyar sz. korona alatt minde- nütt egyiránt részesítettek“ 35 szóval 13 ellenében el- vettetett. A' kevesebbségben maradt megyék: Ung, Borsod, Bihar, Máramaros, Csongrád, Békés, Csanád, Temes, Torontál, Zala, Zólyom, Pest, Tolna. — Ez- után a' m. országgyűlésen készített részletes törvényja- vaslat egyes szakaszai vétettek szavazat alá, az e l s ő mint fenebb említők már köz elfogadást nyert, a' 2. §. A' zsidók kik az ország minden részeiben és vidékein, ug- szinte minden városaikban és azoknak minden részeiben megszorítás nélkül lakhatnak; „és így a' bányaváro- sokban is, 37 szóval 12 ellenében elfogadtatott. A' ke- vesebbségben maradt megyék: Nyitra, Fehér, Eszter- gom, Mosony, Bács, Turóc, Pozsega, Verőcze, Sár- os, Szepes, Gömör, Krassó. — 3. §. „Szabadságukban áll, hogy nemesi jószágot haszonbérben birhassanak, ugy szinte nemcsak jobbágyi telket, hanem sz. kir. vá- rosokban városi telket is a' városnak bármely részében örökösösen szerezhesenek.“ Ebből legelsőben az utóbbi, miszerint a' kir. városokban szerezhetnek e p o l g á r i birtokot, boesáttatván szavazat alá, melly azon kije- lentés mellett, hogy ez által a' polgári birtokhoz kap- esolt polgári jogokban nem részesítettek, 42 szó- val 7 ellenében elfogadtatott; — a' kisebbségben ma- radt megyék: Sáros, Pozsony, Nyitra, Mosony, Tu- róc, Pozsega, Verőcze. Ellenben azon kérdésre, vaj- jon az izraeliták nemesi jószágokat zálogban birhatnak é vagy sem, 25 megye 24 ellenében nemre szavazott; — a' kevesebbségben maradt megyék: Vas, Nógrád, Zala, Hont, Baranya, Zólyom, Pest, Tolna, Abauj, Zemplény, Szatmár, Szabolcs, Gömör, Borsod, Heves, Ugocea, Bihar, Máramaros, Csongrád, Békés, Csanád, Arad, Temes, Torontál. — 4. §. Vallás tekintetéből gyárok, mesterség vagy kereskedés megindításától és folytatásától semmi szín alatt nem gátolthatnak; azon tudományokat és szép mesterségeket pedig, mellyeknek eddig gyakorlatában voltak, ezentel korlátlanul gya- korolhatják. — A' §. első több városi követe ki- vánságára ugy módosított, hogy az izraeliták gyáro- kat, mesterséget vagy kereskedést — meddig a' czéhek fenállanak — azon kötelezések mellett, mellyek alatt a' keresztyének állanak, gyakorolhatnak; azonban a' czé- hek semmi szín alatt legkevesebb sem korlátozhatják, minden e' részben támadható visszaéléseket a' helyha- tóság akadályozni 's megszüntetni tartozván. — A' tuda- mányok és szép mesterségek minden nemeinek gyakor- lása, az ügyvédség, mérnökség gyógyszerészség 'stb. reájok kiterjesztetett. — Végre a' más tartományokból bevándorlandó izraelitákra nézve azon választmány fog törvényjavaslatot készíteni, melly a' honfűsítés tárgyá- ban törvényjavaslat készítésére megbízott. — Több ide vonatkozó indítvány pedig, mellyek a' vitaközös folytatásban megérintettek, jövő tanácskozás tárgyaul fog szolgálni. —

217d. orsz. ülés a' m. FRRnél, sept. 9kén. A' vi- tatások megnyitása előtt felolvastott a' hajduk elren- dezése tárgyában 2d. főrendi válaszüzenet és köziratra utasított. Napirenden vala az 1836ki országgyűl- esen alkotott némely urbéri törvényczikkek változtatása 's illetőleg bővítéséről szóló törvényjavaslat, mellynek majd minden pontjainál a' m. FRR. különböző vélemény- nyilatkoztattak 's így a' javaslatot el nem fogadták. Ha- sonló sors érte a' sóárulásnak a' jobbágyok által teljes szabadsággal gyakorolhatása tárgyában kelt rendi üze- netet, melly egy m. gróf indítványára minden további vitaközös nélkül elmellőztetett. — Ezután ő cs. kir. fensége kijelenté, hogy miután a' finansialis választ- mány tegnapi ülésében munkálatait befejezte, ez pe- dig fontossága miatt minelőbb országgyűlési tárgyal- tatást kíván, semmi új tárgyat a' mai ülésben megkezde- ni célirányosnak nem tartván, a' t. RRet elegyes ülés- be meghívatta, hol is a' finansialis munkálat felolvastat- ván sajtó alá utasított.

280d. ker. ülés sept. 9kén. Elnökök S á r k ö z y Kázmér Fehér és Erős Lajos Szabolcs megyék követei; jegyzők Szemere, Vukovics, Palóczy és Szentkirályi; naplóíró Eischl. — A' börtönrendszer tárgyában ké- szített 4 üzenet és felirási javaslat, ugy a' megyei vá- lasztó- 's tanácskozó-gyűlések szabályozása érdemé-

ben készített 2. üzenet hitelesítése után a' zsidók polgá- rositása ügyében multkor tett indítványok kerültek elő. — P. város követe támadható surlódások elkerülése tekintetéből a' törvényben nyilván kitétni kívánta, hogy a' városban lakó zsidók minden tekintetben a' városi ha- tóság alá tartozzanak, és pedig azért, mivel nem régi- ben P-ny városa tanácsa, midőn egy örökösödési ügy- be helyhatósági jogánál fogva avatkozni kívánt, attól a' a' kir. udv. cancellaria által eltiltatott, 's így a' zsidók- nak örökösödési, végrendeleti 's árvák-fölügyelési dol- gai tisztán és egyedül községi intézkedés alatt állanak a' h e l y h a t ó s á g kizárása mellett; — ez azon oknál fogva, minthogy a' törvényben már befoglaltat- tik, hogy vallási és házasságbelieseteket kivéve a' köz- törvény alatt állanak, elmellőztetett. — Továbbá a' rab- binevelőintézet az indítvány nyomán elfogadtatott és megállapított, hogy 12 év eltölte után rabbinak ki a' magyar nyelvet nem érti, nem alkalmaztatható. A' zsi- dó néptanítókra nézve határozatba ment, hogy jöven- dőben néptanító csak az lehet, ki kiképzeltségéről, a' gymnasialis cursusról és a' magyar nyelvi jártassá- gáról bizonyítványt tud mutatni; egyébiránt a' nép- nevelési választmány munkálataiból az izraeliták elemi iskoláiról szóló törv. javaslatok, mellyek itt különösen tárgyalattak, fogadtattak el. — Ezután az igazoló vá- lasztmány jelentése olvastatott fel, mellyben megemli- ti, mikép Ung megyében legujabban választott követe, ifj. Tabódy Pál, gr. Eszterházi és több család ügy- véde, az 1649: 2. és 1655: 65. t. pedigrendeli, hogy illyek követséget nem vállalhatnak; azonban a' választ- mány a' jelen kérdésnek megítélésébe, minthogy körin kívül áll az nem bocsájtkozott, 's azt a' t. RR. határoza- tára bízta; egy megye követe e' kérdést fontosnak ta- lálván, a' választmány jelentését köziratra adadni ki- vánta, de a' RR. többsége ellenkező véleményben le- vén, mert mint egy más megyei követ mondá, 1825ki orsz. gyűlésen Róth, ki gr. Károlyi családnak volt ügy- véde szinte mint követ jelen levén, ellene legkisebb ki- fogás se volt, ezen kér d é s elmellőztetett. Végre a' városi elrendezés tárgyában a' FRRtől átküldött 5dik üzenet jött tanácskozás alá; a' 145. §ig, meddig t. i. e' mai tanácskozás haladt a' RR. előbbi határozatukból legkevesebbet sem engedtek. E' tárgy érdekes részletit jövő alkalommal adandjuk.

217d. orsz. ülés a' t. RRnél sept. 9kén. Ülés kez- detével a' RR. a' FRRhez elegyes ülésre távozván, mi- dőn visszatértek a' nm. kir. személynök ismét egy gyá- szos kicsapongásról, melly a' multkori vasfürdői rékte- lenség következménye 's reactiója vala, tudósítá a' RRket; a' vétkes eseményt, mellynek gyakorisága a' személyes batorlétet is kockáztatja, a' nm. elnök elő- terjesztése nyomán jövő alkalommal közleni el nem mu- lasztjuk. — Ezután a' mai ker. ülésben hitelesített fel- irás és két rendbeli üzenet jött tanácskozás alá, mind- nyájára a' ker. szerkezet változatlan hagyatott.

(A' 209dik főrendi ülésnek folytatása.) A' tárgy felvilágosítására különösen szolgált egy méltóságos gróf 's törvényszéki elnök következő előadása: Miel- előtt azon módokról szólnék, mellyeket a' t. RR. olly czélból ajánlanak, hogy azok kereskedési bonyadal- mainknak óvszerül szolgáljanak, 's mellyek hazánk- nak kereskedési t e k i n t e t b e n a' mostaninál boldo- gabb jövedőt ígérnek: szükségesnek vélem előlegesen egy kérdést megoldani, melly iránt hazánkban igenis különbözők a' vélemények; Jelesen: vajjon a' mostaná- ban hazánkban létező vámrendszer kizárólag oka é el- szegényedésünknek? Nem lehet tagadni, hogy ezen vámrendszer elszegényedésünknek egyik oka. Hogy ezt mindnyájan érezzük, leginkább az tanúsítja, mert ha váltásra kerülne a' dolog, kétségkívül bizonyos föl- tételek mellett századokig féltékenyen őrzött előjogain- kat lennének készek áldozatul hozni. De ha illy nevezet- es áldozatot tennénk a' haza oltárára, kutatnunk kellene előbb elszegényedésünknek egyéb kuforrásait, ne- hogy a' vámrendszer elleni előítéletünkben elhanyagol- juk a' többiek, mik elszegényedésünknek lényeges té- nyezői. Hogy a' vámrendszer nem kizárólag oka elszé- gényedésünknek, annak világos bizonyosága az, mert mind e' mellett a' birtok becse tetemesen növekedett, hogy mind e' mellett a' folyó század elején hazánkban, habár csak rövid ideig tartó, de kétség kívül olly jólét uralkodott, mellyet mostanában is kedves emlékezetben tartunk, és mellynek, ha mást nem is, minden bizony- nyal hazánk investitíójának legnagyobb részét tulaj- doníthatjuk; hogy mióta a' közlekedési eszközökre több gond fordítottak, mióta gőzhajók hasítják a' dunát, mi- óta hazánk szívében egy új város varázsoltatott: sze- mély- és vagyonszűrés, hitelintézetek, mind meg- annyi ellenszerei az elszegényedésnek, mind megannyi

tényezői a' népesedésnek, melly a' statusnak bizonyos határon belől legjobban kamatozó tőkéje; jó, a' kor- kívánathoz bölcsen mért, a' szükséges előzvényekkel ellátott nem pedig improvisált, csak képzett vágyokból képzelt szükségéből eredett törvények, 's ezeknek körlelhetetlen végrehajtása, ama főkéllék, melly az elő- soroltaknak életelő eleme. ha minden hízlekedés, min- den önámítás nélkül ösztintén kezünk szívére téve szigoru számot vetünk magunkal az iránt, vajjon min- ezen kellékek léteznek é hazánkban, vajjon a' vérünk- nél megrögzött, határ nemismerő pazar- és fényűzés, mi számtalan nemzetség jóllétének és virágzó álla- potjának sirját ássa, nemzetünknek ipar és kereskedés- üzésre csekély hajlama, valamint az ujjab időkben an- nyiszor szóba jött absentismus, országunk fölvirágzá- sára, nemzeti tőkénknek gyarapítására hasznos bé- folyással lehetnek é? kénytelenek leszünk megvallani, hogy közel szegényedésünk okát nem kizárólag a' vá- sorompókban, hanem másban is föltalálhatjuk. Ezeket előre bocsátván, magokrul az óvszerekről szólni ki- vánok, mellyeket a' t. RR. fölírásuknak második részé- ben ajánlanak, és mellyek által hazánkat jelen nyomaz- tott állásából kirántani remélik. Egy részről a' t. RR. nyers terményeinkel tőkéletesen szabad külkereskedés- üzni, más részről pedig hazánkban szilárd és virágzó műipart kívánnak fejleszteni. A' szabad-kereskedés- illetőleg a' t. RR. kereskedési szerződéseket kötni, nyers terményeinkkel a' világvásárban résztvenni, azon nem- zeteknél, mellyeknél kézműauira vevők jelentkezné- nek, piacot nyitni, sőt ezáltal a' nyers termények vevő- közt ezeknek megvételére, a' műkésztmények eladó- közt pedig azoknak eladására versenyt okozni, ez által honunk nyers terményeinek állandó biztos elad- hatást szerezni, a' szükséges kézműi czikkeket pedig legjobb minőségben 's legolcsóbban a' műiparban leg- inkább előre haladott nemzetektől megvehetni kívánnak. A' műipar fejlesztésére és szilárdítására pedig az ausz- triai birodalomnak nem magyar örökös tartományai el- len fölláttaró védvámokat javaslanak. Mielőtt ezen igen fontos tárgynak részletes taglalásába ereszked- ném, előre kell bocsátanom két a x i o m á t, me- lyekre, ugy mint beszédem talpkövére, minden utób- okoskodásimat alapítani akarom. A' t. RR. által javas- lott szabadkereskedésre t. i. „hogy fontolóra vevén ha- zánkban természetes és törvényes állását az ausztri- ai közbiradalom irányában, és tekintvén azon szent és sé- hetlen láncolatot, melly minket ahhoz köt: „vitás- kívül lenni kell egy önálló magyar kereskedési polití- lehetőségének, miről, mint valamely valószínű ut- piáról, végkép le kell tenünk, ha a' gyakorlati lehet- valósitani akarjuk.“ Az ausztriai nem magyar örök- tartományok irányában fölláttaró védvám-rendszer- re nézve pedig: „hogy ugyanazon statuskapcsolatb- élő országoknak egymás ellen elzárkozni nem kell, hogy azok között a' szabadkereskedés elve alkalm- zandó.“ Midőn a' t. RR. a' szabadkereskedés mell- szót emelnek, S m i t h Ádám szabadkereskedési elv- pártolják, hazánkat pedig a' földmívelésnek azon st- diumába helyezik, mellyről List Fridrik azt mondja, hogy az efféle országok nemzetgazdasági kifejlődés- ket leghatalmasabban nyers termékek kivitele 's gazd- művelt műiparban előhaladott nemzetekkel sűrű érin- kezés által mozdíthatja elő. Midőn azonban műiparu- élesztése végett az ausztriai birodalomnak nem magy- tartományai ellen emelendő védvámokat javaslanak, fölkarolni látszanak List Fridriknek védvám-systemá- és azt, mit List a' német vámszövetségre nézve javasol Magyarországra kívánják alkalmazni. Elmellőzvé a' hogy ezen két theoria magával a' legnagyobb ellent- ben vagyon; m i d ő n egy részről a' t. RR. világos- kimondják azon meggyőződésüket, hogy Magyarorsz- nak jóllétét csak nyers terményekkel folytatandó k- kereskedés eszközölheti, más részről pedig Magyar- szágnak végképeni elszegényedését csak műipar- tal vélik akadályoztathatónak: már magában a' tek. RR. kettős planumában czáfolatra elégséges okot talál. Ugyanis, vagy áll Magyarország a' kifejlődésnek a' fokozatán, mellyen más nemzetek gyáripárára tö- nem szorult, és e' tekintetben maga magának elégség- 's akkor inconcessum elfogadom a' t. RR. által aján- védvámi theoriát, azon különbséggel mindazonal, hogy én azt nem részletesen csak az ausztriai nem- gyar tartományokra, hanem a' külföldre is ki kívá- terjeszteni, mert ha okunk van műiparunkat védeni, ezen ok és állania kell a' külföld és mindazon nem- tek irányában is, mellyek nálunknál műipar tekintet- előbbre haladtak; v. pedig honunk anyagi kifejlőd- nek ezen stadiumát meg nem érte el; 's akkor állani a' szabad kereskedési theoriának 's pedig nemcsak

külföld irányában, hanem még sokkal inkább oly tartományokra nézve, melyek Magyarország szomszédjai; melyek physical helyzetük által a nyers termények kereskedésével leginkább számba veendő szállítást nem lehetlenítik; melyek velünk ugyanazon egy status kapcsolatban élnek; külviszonyoktól tehát nem is tartózkodnak; oly tartományokkal, melyeknek végső analysisben céljuk ugyanaz, mely miénk, szóval; melyek Magyarország frigyesei 's természetes consumensei voltak és lesznek. Annak bebizonyítására, milly nevezetes legyen hazánkra nézve az ausztriai nem magyar tartományokkal kereskedés szabadjon egy adatra hivatkoznom, Tegoborsky „Des finances et du Crédit public de l'Autriche“ című munkája (melly mindaddig igen kevés ellenmondóra talált és igen is jó statistikus adatokkal bővelkedik) második kötetének 266 lapján látható, hogy azon nyers természetű termények ára, melyek évenként Magyarországból az ausztriai tartományokba szállítottak, fölmegy 50,061,902. fra; azon műkalmék becsé pedig, melyek évenként az ausztriai tartományokból Magyarországra hoztak, 41,935,707 fr., 's így Magyarországnak kereskedési mérlege, mely egyébként a maga egész általánosságában véve igen is passiv áll (valamint azt közelszegényedésünk érzékenyen bizonyítja), az ausztriai tartományok irányában 8,126,193 f. active áll. Időelöttinek tartanám, mindent a külkereskedésre alapítani akarni, midőn az ahhoz vezető utakra, a mulhatatlanul megkivántató közlekedésekre 's egyéb nélkülözhetlen előzvényekre vagy igen kevés, vagy még épen semmi gond nem fordított. Idő előttinek látom azt védni akarni, mi még nincs, és a mire nézve még igen is kétes, vajjon képes é, fogékony é erre hazánk? megvallom hogy nem szeretek kereskedési datumokkal előállani, mivel azok kétségbe vonhatók, ezen kétségeket pedig hiteles adatok által, miután azokban majd egészen szűkölködünk, bajosan lehet megszüntetni; bátor vagyok mindamelllett egy külföldtől kölcsönzött datummal előállani: kétséget nem szenved, hogy földművelési helyzetünk a gabna leend azon nyers anyag, mely külkereskedésünk a főszerepet fogja játszani. „Az, hogy hány mérő gabonát szállíthatna Magyarország a külföldre, kérdésen kívül esik, hanem azt kell itt leginkább tekintetbe venni, milly gabonamennyiségnek évenkénti biztos eladására számíthatunk a külföldön; 's itt leginkább a külföldi szükségeket kell tekintetbe vennünk. Engedjék a m. FRR., hogy hivatkozzam a német vámszövetségnek következő című jelentésére: „Bericht der Zoll- und Handels-Commission über die Frage von etwaigen Handelsverträgen mit Frankreich und mit den Vereinigten Staaten von Nordamerika.“ Kiviláglik ezen jelentésből, hogy jelesen Anglia, midőn évenként 46 millió quarter gabonát emésztené, ezen roppant szükségét nagyobb részben saját gabnával pótolni képes, és szükségének fődízésére negyven évi diametralis calculus szerint soha több mint évenkénti 4, 5, vagy legfőlebb 600,000 quarter külföldi gabonára nem szorult; továbbá hogy Franciaországnak északi része oly termékeny, miszerint maga szükségét nemcsak pótolni, de még a mostohább termékenységi déli tartományokat is gabonával bőven ellátni képes. Már csak ezen egy példa is eléggő bizonyítja, milly tullesztettek reményeink, melyeket kizárólagos külkereskedésbenhelyzünk; bizonyítja, hogy egy Britanniával kötendő kereskedési szerződés, ugymint azt a t. RR. javasolja, melyre sóvárgó tekinteteket vetni nemzetünknek mármár sympathiává vált, mely mellett az ugynevezett közvélemény oly magasra phrasisokkal már annyiszor felszólalt, nemzetünk jövődjét, jóllétét alig ha alapíthatandja, kivált ha még arra különösen nem figyelmeztünk, hogy földművelési tekintetben más nemzetektől, mégpedig olyanoktól, kiknek külkereskedési tekintetben nálunknál már a természettől is kedvezőbb sors jutott, tartanunk mindig kell, és hogy valamint eddig, úgy jövőben is, más nemzetek versenyzőink voltak, vannak és lesznek is. 'S így, hogy rövid legyek: én Magyarországnak a külföld irányában ábrándozott önálló kereskedési politikáját egy szerencsétlen utopiának tartom, melynek további czáfolgatásával a m. FRRet untatni nem akarom. Második helyütt a t. RR. az ausztriai tartományok ellen föllátható védvámrendszert ajánlta, és List Fridriknek, „das National-System der politischen Oekonomie“ című munkájában állított tanját magokévé tenni látszanak. A mi ezen systemat illeti, figyelmeztetem, soha szemünk elől el ne tévesztjük azt, mikép List Németország számára irt, hogy ő systemáját Németországra, Anglia- és némileg Franciaországra ellenében kívánta alkalmazni, oly országra, melyben a védvámrendszernek hasznos eredményét szükségképp föltételező előzvények föltá-

lálhatók; melyben tökéletesen kiképzett földművelés, közlekedési, gazdasági 's hitelintézetek már léteztek; melyben a népesség már azon magas fokot érte, melylyen egyedül a földművelés által magának biztos táplálékot szerezni többé nem képes, szóval, oly népességgel bir, mely a műiparra megkivántató számos kezeket nélkülözheti, a nélkül, hogy földművelése legkevesebbé elhanyagoltassék. De hogy a különbség még inkább szembejűnjék, czélirányosnak látom itt néhány számot fölidézni. Németországban a tőkék igen nagy mennyiségben léteznek, Magyarországon ellenben tökéletesen hiányoznak. Míg Magyarországon, hogy kebelében valamely vállalat, melynek összes tőkéje hábár csak százazerekre megyen is, létesíttessék, külső segítségére minden bizonytalansággal szorult, és szorult jelenleg is; Németországban néhány év leforgása alatt minden külső segítség nélkül csak vasutak építésére 200 milliót fektetett; míg hazánkban a kamatláb oly magas, hogy igen gyakran biztos hypotheca mellett is hatos kamatra alig lehet közép nagyságú summákat, nagyobb szerűket pedig nem kapni, addig Németországban a szokott kamatláb csak négyre rug, nagyobb summákat pedig háromra is bajosan lehet elocálni. Hogy Magyarországnak és Németországnak aránylagos népességek között föltette nagy a különbség, mindenki előtt tudva van és fölöslegesnek tartanám ezt statistikai adatokkal bebizonyítani; de műipari tekintetben még sokkal lényegesebbé válik ezen különbség, ha figyelemre vétetik azon arány, melyben a földművelők a városi lakosokhoz állanak, mivel ez utóbbiak leginkább azok, kik a műipart űzik, azt élesztik 's iránta a földművelőknek sokkal nagyobb hajlammal viseltetnek. Németországban a földművelők úgy állanak a városi lakosokhoz, mint négy az egyhez, vagy épen mint öt az egyhez; hazánkban a városi lakosság az összes lakosoknak egy tizenegyed részét képezi; úgy áll tehát mint egy a tízhez; és ezen lakosok is hazánkban igen számos városokban nem mesteremberek, hanem földművelők. De ha meggondolom, hogy magok a t. RR. a jelen üzenetnek azon részében, hol a szabad kereskedésről szólanak, világosan kimondják, hogy a nyers termények kereskedés, mely leg hamarabb nyújthat irt azon sebke orvoslására, melyeket a jelen vámszövetség hozott hazánkra; ha továbbá fontolóra veszem azt, hogy századok óta a vámsorompók ellen panaszkodunk, 's azok lehullásához köztünk hazánk jóllétét mindaddig: által nem látom, mi szolgálhat jelenleg oly hatalmas indokul, hogy minden praemissa ellenére dr. Listnek theoriája miatt egyszerre a vámsorompókban keressük üdvösségünket. Ugyanazon kapcsolatban élő nemzetek között az egymástól elzárkozást én legnagyobb anomáliának tartom. Megegyezik ebben minden statutudós, megegyezik ezen elvben Smith Ádám List Fridrikkel, kik egyébként a legszűkebb elvben állanak, de bizonyítja ezt leginkább a tapasztalás. Mi volt Franciaország még a forradalom előtt, midőn egyik tartományt a másiktól vámsorompók választották? mi volt Britannia még az unio előtt, midőn Anglia és Irland között vámsorompók állottak? mi volt Németország, midőn a vámszövetség megelőző időkben husznál több vámsorompó akadályozta a kereskedést? Lehullottak mindezen sorompók, és imo mivé lettek mind ezen országok! Az Ausztria és Magyarország között mostanában fönlálló vámsorompókat oly anomáliának tekintem, mely mindkét résznek nagy kára nélkül nem örökíthető, mely a statusjelét alapelveivel ellenkezik, és az eddig létező adórendszer különbségének tulajdonítható. Így vélekedvén, valószínűtlennek tartok minden oly combinatiót, mely a most ellenünk föllátható vámsorompókat az ausztriai műipar elleni védvámokká változtatni 's így egyik anomáliát a másikkal föleserélni akarna. A külkereskedésre nézve bátor voltam ezelőtt egy adatal előállani, ugyan ezt teszem mostanában a bel vagyis az ausztriai tartományokkal eddig folytatott kereskedésre nézve is. Tudva ugyan, és annak igazolására akárhány datummal szolgálhatok, hogy Bécs felé évenként 4 millió mérő magyar gabona szállítatik, úgy szinte hogy marháinknak legnagyobb emésztlője Bécs város. Hogy kereskedésünknek ezen kufforrását mostanában bírjuk, kétségen kívül áll; azonban jövődjére egy új systemának behozatala mellett, mi által pótolhatnák az, még föltette kétes; különösen ha meggondoljuk, hogy egy ilyen ellenséges szemlemben föllátható vámszövetség az ausztriai birodalom repressáliákra kényszeríthetné; felette csatlakozásnak pedig azok kalkulusaikban, kik netalán az hiszik, hogy az ausztriai birodalomnak nem magyar tartományai nyers természetű terményeink nélkül el nem lehetnének. Ki a szomszéd örökös tartományokban körültekintő, és a mivétségnek ott létező fokozatát kellő figyelemre vette, nincs

többé azon balhiedelemben, hogy Bécs városának 400,000 lakosai, magyarországi husszállítás nélkül éhen halnának, kivált ha tudja, hogy London másfél millió lakosával minden külföldi szállítás nélkül hussal ellenedően ellátatik; ha meggondolja, hogy az ausztriai tartományoknál sokkal népesebb és épen nem termékenyebb Angolország a maga egész consumtiojához képest milly kevés külső gabnára szorult. Egy efféle védvám-rendszer, a nélkül hogy csak valami pótlékot nyújtana, minket még mostani kereskedésünkkel is megfoszthatna. Bajos lenne Sopron, Mosony és mind azon vármegyéket, melyek természetvényciket Ausztriába szállítják, azzal biztatni, hogy azokat jövőben Angliába vagy Északamerikába küldhetik; nem tudom megköszönné e a Pálffy-nemzetség, ha tüzi fáját, melynek vevője nagy részben Bécs város, külkereskedés végett Fiumébe szállítaná. El nem hallgathatom ezutal azt is, hogy a nemzeti szövetségnek anyagi oldalán kívül még szellemi oldala is legyen, mely az érdekek egybeforrasztását és az által eszközözendő nemzeti egységet veszi célba. Kiszákmányoltatott ezen cél annak idejében sok magyar író; úgy látni azonban, hogy épen ezen cél maradt rejtve a t. RR. előtt, midőn hazánkra nézve a többi közbiradalom irányában épen azt javallják, mi minket ezen céltól eltávolítana. Ezen nézetben sokban eltérő véleményvel vala egy m. gróf, kinek beszéde leginkább ezekben pontosul össze: Nem mellőzhetem el először is, miszerint csodálkozásomat aziránt ki ne nyilatkoztassam, hogy ezen nagy tárgy és életkérdés az országgyűlésnek azon stadiumára hagyatott, midőn már előmenőben vagyunk, oly tárgy, mely nemcsak az országgyűlésnek, hanem magának a kormánynak is, ha valamit tenni akar, rettentő sok munkájába kerül. Ez annyit tesz tehát, mint akarni, de úgy hogy ne legyen ezen országgyűlésen semmi belőle, 's így elmentében van ezen föllépés azon sürgetőséggel, mely az üzenetben szemléltetik. Megvallom, hogy ha áttekintem a t. RR. táblájának sorát, annyi jó sőt kitűnő fejeket látok ott, annyi szorgalmat és annyi jóakaratot, hogy nem foghatom fel, mit már gyanítok, hogy nemcsak az embereket, hanem a tárgyakat is kivélni akarják, azokat mintegy zsákba hányván, azokból azt huzzák ki, mit a sors előad; másképp nem lehet, mert sokkal jobb kapacitásokat látok a t. RR. táblájánál, mintsem azt supponáljam, hogy át nem látják a dolog roppant fontosságát; mert az egész systemának változni kell, ha itt segítség akar hozni. A t. RR. kétfelől osztották a fölírást; egyik rész jogrul, másik a módruól szól. Bár mindig látom a m. FRRet ily egyezésben és jó egyetértésben mint ma látom. A jogrul tehát nem szólok. Mi a modort illeti, megvallom hogy szinte nagy részben kezefogok gróf Sz. A. ő méltóságával, mert én sem vagyok barátja a sorompóknak és védvámoknak, sőt az hiszem, hogy a t. RR. nem meggyőződésből tették ezen javaslatot, hanem úgy vették föl ezen rendszert, engedelmet kérve ezen kifejezésért, mint demonstratiót, mert sok oly férfura találtam, kik, ha az ember beszél velök, mindig az utolsó könyvből, melyet olvastak, beszélnek. Nálunk sokszor észre lehet venni, hogy ezen vagy azon hírlap czikkéből iratnak a javaslatot, ezen vagy azon iróbul, kik itt idéztetnek többször, és in specie gróf Z. F. ő miga által idéztetett egy ur, kit én oly tekintélynek nem nézek, hogy azt mondhatnám: jurare in verba magistrí; mert itt mások a küllmények. List Fridriknek és Smith Ádámnak megvan maguk érdemei; ők professorok Németországban, mely a theoriák kertje; de míg ők a védvámokat ólamazzák, addig a kormányok egész Németországban ellenkezőt tesznek, t. i. a védvámokat simpliciter cassálták némely föltételek mellett. (Végo köv.)

Budapesti napló. Kik az idej becsületesített, dabbáb nyarban csatlakozva, annál szebb öszbe veték reményök horgonyát, ámbár napjainkban nagyten is napi renden vannak a hamis váltók, hihetőleg becsületes váltók i. tak alá: legalább septemhernak nyolcz első napja igen megemberelte magát *) A magyar példabeszéd „kis majus“-nak nevezi e hónapot, 's ha valaha, az idén 'sika masint be fog következhetni, hogy, legalább mi budapestiek, a kis majusban tartandjuk nagy majusunkat. Uja! mai világban még az időjárás is a korszellemhez szajha magát, ma mára kis emberek sokkal többre mennek mint nagy embereink, 's így miért ne tethetne tul a kis majus is a nagy majuson. A nap alatt nincs lehetlenség! — Ha baráti volnánk a szójárékoknak, véghetlen mezőnk nyílnék itt, e szécskával legalább is (hogy divatos kifejezéssel éljünk), fél millió irodalmi 's életbeli ellentétnek élre állításában elmésségünket kimutatni; de nem akarunk bizonyos mai írás divatnak, mely már politikai lapjainkba is kezd harapózni, kedvencez meggyébe vágni, 's így minden elmésség nélkül a kis majusról nagy dolgokra térünk! Magad is ol-

*) Ha az azóta beállott eső által vízzé nem válik ez emberség.

lap perlefolyság megszűnt. — Joinville hget Cadizba várják. — Sokat beszélnek Martinecz de la Rosa külügyi miniszterre nevezetéséről. A választások mind inkább kormány részire ütnek ki.

Mult heten vitték Cardero Kajetant Santa-catalina várból Elcorso gözösen a kanari szigetekre; miért keserűn jegyzi meg a Clamor Publico: mióta itélnek számításra polgárokat alkotmányos országban itélet 's törvény nélkül? vagy VII. Ferdinand kora került elő. — A kormány különben számos törvényt készül a kortes elé terjeszteni, mik kisebb 's nagyobb részben a kormányzás összpontosítására számítvák.

Anglia.

Az Aberden lord által sept. 2d. hirdett minisztertanácsra valamennyi miniszter megjelent. Tárgya a tanácskozásnak a francia viszony különösen pedig a taitii ügy volt; ülés végeztével Peel tüstint Windsorba menend ő felségéhez. Sept. 2d. 10 órakor gyűltek össze a főbírák nagy néptölgás közt O'Connell 's társai perök főlebbvitelo iránti vélemény-nyilvánításra. Tizenegy pontot tárgyzó nyilatkozatok abban összpontosult: hogy ámbár nem tagadhatni, mikép e pontok némellyikében technikai hiba fordult elő, lényegileg azonban a dublini queensbech itelete jogos. A lordkancellar javaslata után sept. 4d. halasztották az ülést, midőn ügydöntő itéletet hozandók, mellynek irányáról kétség többé nem lehet. Néhány fiatal irlandi hölgy drága díszszéket készítet O'Connellnek, mit a reppallapok részletesen leírnak. Joinville hg utolsó harczeri tudósítása Londonban általán véve jó hatást okozott, 's a lapok nyugton 's illedelmesen beszélnek az afrikai ügyekről. Sajnálja a Globe, hogy Joinville Mogador megládatatásakor annyira veszélyezteté magát, (Joinville hg ugyan is a kiszállt csapatok élén fegyver nélkül volt 's mellette sok rogyott öszsze vagy sebesült meg) mit ifjuságának tulajdonit 's azon körülménynek, hogy Lajos Filop uralkodása leginkább népszerűsége alapul, mit a száraz földi 's hajóselegnél flai által szerrez; személyes bátorság mindig nagy hatást gyakorol a tömegre, kivált Franciaországban. Francia lapok azon előadására hogy a mogadori 's islyi csatában nyert fegyverek nagy része angol volt: megjegyzi a Globe 's Sun, mikint ebből, ha igaz volna is, gyűlöletes következeseket nem huzhatni; mert sem Francia- sem más europai országgal nincs Angliának olly szerződése, melly megtiltaná a fegyverek marokkaiaknak eladatasát, annál

kevesbbé, mivel az angol kiviteli kereskedés egyik főágát Afrikában fegyverek teszik. Angol álglyukat 's pus-kákat az egész világon 's a francia scregben is találhatni. —

LEGUJABB. A' Galign. Messenger septem. 4d. azon váratlan hirt közli, hogy a lordok háza O'Connell pörében a dublini queensbech itéletét megsemmíté.

Franciaország.

Hirlik, hogy a kormány Bugeaudtól kapott volna tudósításokat, mellyek szerint Abdelkader koránsem fogatott el, hanem, vagy mivel a marokkai szultán kegyelmében nem bizik az Isly melletti csata után, vagy ettől magától figyelmeztetve Algir sivatag pusztáira tért vissza. Sept. 2kaig legkisebb tudósítás sem érkezett Afrikából, azt azonban bizonyosnak állítják, hogy a marokkai szultán népével együtt elsatnyult, 's jelenleg Franciaország minden kívánatit 's jogigényeit teljesíteni fogva. — E' közben Bugeaud seregével együtt Marokko hatáiról Algirba vonul vissza, mert jelen körülmények közt az ország belsejébe (Fez és Mequinez fele) szándékolt táborozás alkalmasint el fog maradni. Hogy az Isly melletti győzelemnek nagyobb szerű eredménye 's különös haszna nem lett, egyedül égető hőség 's vízszükének tulajdonítják. A Mogador szigeten foglyokká tett marokkaiak közül 35 van megsebesítve. Mind a hajókra szállított, mind a szigeten őriztetett foglyokat igen kellemes hirmel lépék meg; a' hg. t. i. eltökélte magában, hogy s z a b a d s á g u k a t önkint visszaadandja, 's hivatalos tettéből eredt jó-ságát a francia nemzet legkitünőbb jellemével nemes lelkűséggel kapcsoló öszsze. Warnier kapitánynak parancsot adott, hogy a foglyokat szabadon szállítsa hazájukba. A szerencsétlenek kitört örömet lehetlen leírni. Kezét 's térdeit csókolák a békekövetnek, 's, mi ezután soha sem leszünk Franciaország elleni, mi szeretjük a francziákat háború előtt is, de most még jobban, 's több illy kifejezéssel tunusíták a francziák iránt szives hálavonzalmukat. Sept. 2d. tették le ünnepélyen a párisi hadastyánok laktanyájába a Mogadornál nyert zászlókat. Melly alkalommal Dumas kir. segédtsit köv. szolt Petit laktanyai parancsnok 's tábornokhoz: Tábornok! a király parancsára ezennel átadom önnek a lobogókat, miket Joinville hg ő fősége parancsa alatti hajócsapat Mogadorban elfoglalt. Mire a tábornok így felelt: „Köszönettel és szent bizománykint fogadom de-

rek tengeri hadunk becsének ez uj jeleit, melly száraz seregünk méltó vetélytársa, mindkettő pedig régi dic-sőségünk örököse. Mindkét beszédet „Éljen a király! éljen Joinville hg! éljen derék tengerészletünk! kiáltá-sok követék. — Az Isly melletti csata emlékére a kir. pénzverő-műhelyben emlékpénzt vernek. Aug. 25kén Algirból érkezett hírek szerint Bugeaud sept. 2d. Oran felé Djema-Razaouetbe hajózott, az ottani francia gyarmatokat meglátogatni 's 15kénél hamarabb ne-hezen fog Algirba visszatérni.

Sokan hívék, hogy a taitii ügy fölötti vita vég-pontját éré el azon egyezkedés által, mellynek követ-keztében a francia kormány Aubigny, 's Bruat kor-mányzót Pritchard elleni bánásmódjuk miatt Taitiból visszahivandja. A dolog egészen más színben áll. Az angol kormány francia kabinet elé terjesztett elégtét-sürgetésének koránsem lett illy nyugtató eredménye, ha-nem a két főnemlített hivatalnok megfeddetésén kívül minden más elégtételt, következeskép visszahivatásu-akat is határozottan megtagadá a francia kabinet; e' nyi-latkozathoz még hozzá teszik, hogy Aubigny 's Bruat saját kívánatuk szerint más állomásra helyeztetnek — a' nélkül azonban, hogy ez a Pritchard elleni eljárás büntetéseül lenne tulajdonítható. Vajjon Anglia ezen cse-kély elégtételt elfogja e fogadni, vagy nem? E' kérdés eldöntése egyedül attól függ; ha az angol kormány olly szempontbul tekinti e' még most is e' barátságos vitat-kozásokat, millyet egy nem rég befejezett ügy feletti vitákban használt, vagy meggyengítvén a legujabb ese-mények a két hatalmas nemzet közti őszhangzást előbbi nézeteik helyébe egészen uj eszméket 's rokonszenvet csuszlatuak. A francia kabinet nyilatkozatai egészen ez utóbbit látszanak igazolni, 's taitii ügyekbeni visele-te a' mostani politikai zavarok esalhatlan mérfokaul tekinthető. —

Tangeri aug. 20d. hírek szerint a szultán paran-csot adott ki, miszerint minden francia hajóra álglyuzni kell, melly ezen kikötőben mutatkozik. Miből néhány lap azt következteti, hogy a szultán nem lenne eléggé megalázva; azonban illy parancsok háborui állapot kö-vetkezményei, de nem számúzik egészen a békes érzel-meket. Ugy lá'szik egyebiránt, hogy nem tesznek Ma-rokko ellen több lépést; mert Pluton gözüst Joinville hggel Toulonba várják 's Aumale hg is Franciaország-ba térendő. Joinville hg hajóhada ugyan e' közben a' cadizi kikötőben horgonyoz. —

ÉRTESÍTŐ.

Hirdetés.

A' nmglu magyar kir. udv. Kincsar ren-deletéből ezennel közhirrre tételik hogy e' folyó év oct. 16án a mármaros osikam. igaz-gatóság épüleiben következő gabnameny nyisések beszállítása fog nyilvános ár-verésre kitétetni és a' legkisebb árt kívá-nóknak szállítás végett átengedetni. A' be-szállítandó gabonának mennyisége követ-kezendő:

Table with 2 columns: Location and Quantity. Includes entries for Szeged, Husztra, Bustyaház, Királymezőre, Körösmezőre, Rihóra, and Vissóra.

A' kötetendő szerződéssel megállapítandó gabnamennyiségnek fele 1845 april utól-sójaig, az erdő számtartói hivatalokra néz-ve pedig junius utolsójaig, más'k fele pe-dig augusztus utolsójaig helyre szállítandó leszen, mi mellett még föfel tételtételik, hogy a' gabna-átadásnál minden pozsonyi mérő a' buzánál 80 iozsnál, 78 és zabnál 74 fontot legalább is nyomjon.

Kiknek tehát ezen gabnaszállításokat ma-gokra vállalni kedvök volna, ezennel fel-szólítatnak, a' mondott napon Szigeten a' mármarosi kir. kam. igazgatóság épüle-tében, délelőtt 9 óraig vagy személyesen, vagy törvényes hatalmazottak és képvisel-őik által megjelenni, vagy írott 10% kész-pénzből vagy statuskötelezvényekből álló bá a' pézzel ellátott bepecsételt ajánla-taik a' legfeljebb f. évi octob. 15dik estig a-zon m' meghatározott nyilatkozattal benyuj-

tani, hogy az árverési feltételeknek előre is tökéletesen alávetik magokat. A' szemé-lyesen pedig vagy törvényes hatalmazott és képviselő által megjelenők a' most em-lített 10% bánatpénzt f. e. october 15d nap-ján a' szigeti k. tisztartásnál nyugtatvány mellett leteendik, a' nyugtatványt az árverési küldöttségnek árverés napján előmutatandók. — Az árverés és kötelezvénynek, kö-zelebbi feltételei, mind a' m. k. udv. Kincsar számvevői hivatalában Budán, mind a' mármarosi kir. k. igazgatóságnál Szigeten naponkint megtekinthetők. Budán auguszt. 29kén 1844. 1-3

Bírói árverés.

Ezen ns megyébe keblezett Farnos hely-ség határában bírói foglalás után zár alá vett 65 hold kaszáló-rét, f. évi oct. 5dik napján délelőtti 9 órakor Farnos helység-ben, a' helységháznál árverés után fog a' legtöbbet ígérőnek eladatni. A' venni szán-dékozók a' fen kitélt helyen és órában leen-dő megjelenésre ezennel meghivatnak. Kelt Pesten sept. 5 kén 1844 Zlinszky János, végrehajtó szolgabíró 1-3

Pesti testgyakorlati in-tézet. Folyó hó 21d. azaz szombaton d. n. 4 1/2 órakor fog tartatni a' pesti testgya-korló tanoda ez idei zárpróbatéte, melly-re minden t. cz. részvényes, szülök, neve-lők 's b. tisztelettel hivatalosak. Azon tek. cz. urak 's hölgyek, kik ezen próbatéten megjelenni kívánnak, sziveskedjenek be-lépti jegyekért — e' hónap 17től kezdve, Clair ur itéleteti taná'hoz külden. — A' tanítás mindazáltal egész octob. végéig fog folytatatni. Veréby jegyző.

O V Á S.

Bar kedves testvérünk Wozáry Sándor S. A. ujhelyi kereskedő még 1842dik évi dec. 7kén történt halála után (mint hírlapilag tudott) annak, minden szenvedő adóssá-gai általunk tökéletesen kiegyenlítették; miután mégis értesítünk, mintha még

valaki bizonyos váltó, vagy kötelezvényi követeléssel akarna a' tömeg ellen föllépni: alulirtak minden illy követelés ellen tiltá-kozunk, azt akár váltó, akár kötelezvény legyen, ezennel hamisnak, érvénytelen-nek, sőt ha kére kerülend, mint csalta koholmányt annak idejében az illető törv-hatóság méltó szigorúsága alá vonandónak nyilvánítjuk és mindenkit ovak annak elfogadásától Pesten sept. 11kén 1844. — Wozáry Imre és József, Adler Karolina szül. Wozáry, Lámm Anna szül. Wozáry, mind néhai Wozáry Sándor testvérei 1-3

Egy haszonbérbe adandó gyógy-szerár kerestetik azon jegyzéssel, hogy a' bérlo a' gyógyszerárnak jövedelméhez mért aránylagos előfizetést is ígér. Bér-mentes levelek ezen czim alatt: „L. H. ur-nak, Budán, vízváros, 961. sz. udvarban balra második ajtó“ fogadtatnak el. 1-3

Csődület.

Az akna-sugatagi tanítói és organistai állomás 150 ft. évi fizetéssel, 18 pozsonyi mérő buzával, 8 öl tüzi fával, továbbá 50 fontosóval, 11 ft 12 kr rétpénzzel, írő-szerekre 6 ft. zenetanítás fejében 36 frittal mintegy 40 ftra felmenő iskola-pénzzel és lakházzal megürült, azok tehát kik ezen áll-omást megynerni ohajtják, viseletök, eddi-gi szolgálattok, zenébenei jártasságuk, szük-séges tudományok és nyelvek feletti bizo-nyítványokkal ellátandó folyamodásokat f. 1844. évi sept. 18kái a' mármarosi k. kamrai igazgatóságnak adják be. 3-3

Nemes Pestvármegye lovaskatonáji és hajduji számára 1844. d. esztendőre ki-vántató ruházatoknak kiállítására szüksé-ges szabó, gombkötő, himző, szücs, szij-gyártó eszmadia, és kardcsináló munkák és az udvarháznál előforduló, ugyszint az udvar világítására kívántató olaj kiszolgál-tása iránt közgyűlési rendelet következté-ben tartandó árlejtés határideje folyó évi

sept. 29kén d. e. 10 órára tüzetvén ki. azok kik ezen kiszolgáltatásokban részt venni kívánnának, az árlejtésre meghivatnak. Kelt Pesten september 5kén 1844. Nagy István főjegyző. 3-3

Gubacs-eladás.

Méltóságos b. Sina György ur önagysá-ga tek. ns somogy megyei simongáti ura-dalma tisztsége részéről közhirrre tételik, hogy a' gubacszedetés után az urada-lomra esendő gubacs e' folyó év septemb. 25kén árverés után — fentartván a' mélt-óságos uraság helybenhagyását — el fog adatni. Kelt Simongáton aug. 20kán. 3-3

Figyelmeztetés.

Értesemre esvén, hogy a' nagy Kristóf-nál levő homoeopathikus gyógyszerárban, az utánam tudakozódó idegeneknek kősz-akarva nem adatik utasítás személyem és lakásom iránt; ezennel jogosítva érzem magamat tudatni a' t. közönséggel, mikép szállást a' váci-utcában, a' Moesonyiház 2dik emeletében tartok, a' holis délelőtti 11től délutáni 1 óraig mindenkor található vagyok. Dr. Bakody. 2-3

Hirdetvény.

A' csákovai uradalom részéről ezennel közhirrre tételik: hogy a' csákovai, obádi 's petrományi koresmáltatási jog a' kap-csolatban levő épületekkel és 19 holdra terjedő réttel folyó évi augusztus hó 12kén ismételt árverésen, az árverők hiányából bérbe nem adathatván, ezen jogok leendő kibéreltetése végett, új árverési határidő folyó évi september hó 12kén akként tüze-tett ki: hogy akkoron, ha a' körülmények ugy javasolnák, ezen jogok részletesen is 6 egymásután folyó és 1844ki november 1től számítandó évre haszonbérbe vétethesse-nek. Mindenesetre pedig a' bérleti kívá-nók bánatpénzzel ellátva beváratnak. Kelt Csákovárt, aug. 15kén 1844. Zák József tisztartó s. k. 3-3